

Festivalul Iași Face Euro-Art

Cîteva cronici

Teatrul Joint Brașov

11. Mănîncă-ți aproapele de Marius Damian.
Regia: Vitalie Bichir. Distribuția: Marius Damian, George Constantinescu, Adrian Angel.

Spectacolul după piesa *11. Mănîncă-ți aproapele* a fost o surpriză plăcută. Cu mijloace scenice minime, dar cu un text generos și cu un joc actoricesc bine condus, a fost realizată o reprezentare cu durată relativ redusă, bogată totuși în sugestii ori teme explicite de meditație. Meditație asupra condiției umane în situații limită – de cîte ori nu ne confruntăm cu astfel de situații în viața cotidiană, dar nu le dăm importanță și trecem nepăsători!... Or, tocmai cu aceasta nepăsare se războiește actorul și autorul dramatic Marius Damian. Și pentru că apatia afectivă pare a se împînzi ca un mușcăciun pe sufletele noastre, titlul, trebuie să recunoaștem, provocator, precum și parabola la care am fost invitați să asistăm au ca țintă trezirea, determinarea unei reacții. Fie și de respingere. Cele trei personaje, cu personalități bine definite, supuse unei evoluții pline de semnificație, ne poartă într-o lume a absurdului ce tentează limitele. Un lagăr de exterminare nazist, în care șeful refuză să semneze actul de execuție, oferindu-le victimelor, ca alternativă, canibalismul. Cu o feroce generozitate.

Personajul principal, Gunther, are un traseu ce transgresează normalitatea – atîta cît putea ea exista în condițiile istorice date – spre o alienare dusă la extrem. Poate puțin cam grăbită, în joc, această alunecare spre nebunie. A fost totuși convingătoare evoluția protagonistului, secundat de mult răbdătorul și fidelul Heintz și de supraviețuitorul rabin Avraam, nume cu simbolism întors în piesă. Așa cum tot de răsturnarea valorilor ține și sugestia de poruncă biblică, aberantă, a titlului.

Autorul, sensibil la bulversarea axiologică pe care societatea contemporană o parcurge, exersează, în plan artistic, posibila manifestare a unei societăți bolnave, amnezice, lipsite de norma divină. Un spectacol emoționant, un spectacol care a dăruit mult publicului său.

Teatrul „Mihai Eminescu” Botoșani

Ivan Turbincă. Regia: Ion Sapdaru. Coregrafia: Victoria Bucun. Scenografia: Mihai Pastramagiu.

Scenă din *Audiția*, Teatrul Național „Vasile Alecsandri,, Iași

Dintre cele două spectacole, *Călătoria* după *Pescărușul Jonathan Livingstone* de Richard Bach și *Ivan Turbincă* de Ion Creangă, pe care teatrul botoșănean le-a prezentat în festival, mă voi opri la cel de-al doilea. Nu pentru că primul nu ar fi trezit interesul publicului, dar, poate și faptul că a trebuit să „spargă gheata” i-a fost defavorabil... În orice caz, merită semnalate selecția muzicală a acestui prim spectacol, contribuția tehnică (numeroase proiectii video), ideea de teatru-dans, de teatru-miscare. Și mesajul constructiv – încurajarea dorinței de autodepășire.

Al doilea spectacol, cu un scenariu după povestea lui Ion Creangă, a stîrmit aplauzele unui public tînăr, extrem de numeros. Ideea scenică pentru care a optat regizorul Ion Sapdaru a fost aceea de a valorifica tradiția folclorică românească a jocurilor cu măști, în secvențe alternante de teatru propriu-zis și de coregrafie. Oferind rolului principal o arie complexă, fapt ce a putut determina, grație și talentului individual al actorului, firește, un premiu pentru cel mai bun rol pentru anul 2005, alături de premiul pentru regie, textul este valorificat într-un spectacol plin de culoare și dinamism, în care umorul lasă loc și gîndului amar, în care convenția teatrală este îmbogățită de simbolismul scenografic (iadul și

raiu, ca fețe ale aceleiași porți, între altele), în care bucuria de a juca și entuziasmul tinerilor actori devin molipsitoare. Realizarea artistică este rezultatul efortului de grup bine conturat și stăpînit de o regie matură, inventivă, pasionată și s-a bucurat, și la Iași, de un mare succes.

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași

Audiția de Alexandr Galin. Regia: Claudiu Goga. Decor: Ștefan Caragiu. Costume: Axenti Marfa. Distribuția: Doina Deleanu, Pușa Darie, Anne Marie Chertic, Tatiana Ionesi, Teodor Corban, Radu Ghilăș, Doru Aftanasiu, Constantin Pușcașu, Dumitru Năstrușnicu, Ramona Părpăliță, Maria Ambrosă.

Naționalul ieșean a pus în scenă o piesă cu un subiect fierbinte: munca în străinătate ca formă de salvare pentru populația fostelor țări comuniste. De astă dată destinația nu este, ca pentru români, Italia, Spania, Anglia ori alte țări ale Occidentului european, ci... Japonia. Locul de unde răsare soarele apus în Estul sovietic.

Cu un umor permanent însoțit de tragismul tipic rusesc, autorul ne comunică lucruri importante despre condiția femeii din lumea noastră, da, și a noastră, căci destinul istoric ne-a obligat la un soi de uniformizare în dezumanizare, și, în egală măsură, despre cea a bărbatului, obligat să treacă oarecum în plan secund.

Cu un registru vast, ce trece în revistă tipologia feminină, de la tipul intelectuală de rasă, devenită inutilă în societatea de consum, la cel al inginerii ajuns „comersantă” și, totodată consumatoare de alcool, la soția dezabuzată a proaspătului bogătaș, la femeia simplă, pentru care o pereche nouă de sandale reprezintă un vis intangibil, la adolescentele uzate deja și gata să se vîndă, doar pentru a evada din sordidul național într-unul la fel de meschin moral, însă ceva mai bine plătit.

Paralel, evoluează și personajele masculine, cărora li se adaugă „domnul japonez”, întreprinzătorul străin, politicoș și distant, nepăsător de fapt la problemele celor care nu reprezintă decît mîna de lucru ieftină.

Actorii ieșeni au executat cu maturitate solicitanta partitură scenică. Fiecare a reușit să se plieze perfect în pielea personajului său. Vreau să subliniez naturalitatea și firescul din partitura Tatienei Ionesi, care izbuteste, dinco-

lo de grotescul involuntar al personajului său, să transmită emoția și latura camuflată a sensibilității acestuia. Pușa Darie a realizat un rol de compoziție bine conturat și convingător, la granița dintre burlesc și tragic. Anne Marie Chertic a trecut, cu forță dramatică evidentă, peste capcana vulgarității. Doina Deleanu a transferat ceva din propria grație personajului său fragil și inadapabil la noile vremi. Cele două tinere studente, Ramona Părpăliță și Maria Ambrosă, și-au jucat rolul corect, favorizarea de a evolua alături de unii dintre profesorii lor într-ale actoriei neputînd fi decît benefică pentru experiența lor viitoare. Oprindu-mă asupra personajelor masculine, aș sublinia rolul jucat de Doru Aftanasiu, rusul simplu, „ursul” violent și sentimental în același timp, plin de energie devenită nefolositoare, tragismul ridicol pe care Constantin Pușcașu a reușit să îl comunice unui public înduioșat, bătăria agresivă și în același timp nesiguranta îmbogățită-lui peste noapte jucat de Teodor Corban, japonezul mut, cel mult emițător de sforăieli al lui Dumitru Năstrușnicu, jalnicul tînăr intelectual, ce se prostituează pentru niște bani pe care nici nu mai speră să îi primească, jucat cu energie de Radu Ghilăș.

Un spectacol în care se amestecă risul pe plînsul, în care se reușește cu succes comunicarea directă cu publicul, în care talentul actoricesc este potențat de forța textului dramatic.

Teatrul „Nottara” București

Uzina de plăceri S. A. de Valentin Nicolau. Regia: Alexandru Berceanu. Scenografia: Ina Isbășescu. Distribuția: Virgil Ogășanu, Crenguta Hariton, Dan Bordeianu, Lucian Ghimiși, Ilie Anda.

Un spectacol despre care unele voci s-au întrebat nedumerite „acesta e teatru?”, iar altele și-au exprimat, „în ciuda specialiștilor”, încîntarea. Aceste reacții diametral opuse sînt explicabile. Avem, pe de o parte, de-a face cu un text „ușurel”, facil, în care mesajul este explicit, uneori prea explicit, și, pe de altă parte, cu jocul de maestru al protagonistului piesei, Virgil Ogășanu.

Piesa s-a jucat, cum se spune, cu casa închisă. Spectatorii nu mai încăpeau nici pe scări, iar directorul festivalului însuși și-a găsit un locșor lîngă stal, jos, în apropierea scenei.

Partitura protagonistului nu a fost totuși una lipsită de dificultate. Trecherile de la momentele de maximă încălțură emoțională, în care personajul își amintește de iubirea pierdută, de tinerețea, vai, atît de îndepărtată, la cele de un comic irezistibil, creat de ruptura între realitate și felul în care ea este percepută, solicită virtuozitatea actoricească cu mult mai mult decît o piesă, să spunem, clasică, care nu-l supune pe artist la truda de a evita ridicolul. Dar, vorba lui Caragiale, un spectacol bun după un scenariu prost este posibil, dacă actorii sînt talentați. Această reprezentare o demonstrează cu prisosință. Și totuși, un spectacol de divertisment, pentru duminică seara, poate fi întotdeauna binevenit.

Să i se dea publicului ce așteaptă. Este o soluție. Una de compromis însă, pentru că, pe lîngă reprezentațiile „de larg consum”, ca să spunem așa, apar și spectacole complexe ce trezesc la viață adormita minte a spectatorilor, tot mai oboșiți de lupta cotidiană pentru supraviețuire... Avem libertatea de a alege fiecare dintre noi ceea ce ni se potrivește. Iar un festival de teatru, de mult necesar ieșenilor, oferă un cadru de selecție, de evaluare, de comparație, și, nu în ultimul rînd, de încîntare.

Fiecare, pre gustul său.

GABRIELA HAJA

Mă bucur că... IASI face EURO ART

IASI FACE EURO ART este o titulatură bine aleasă, trendy, dacă ar fi să mă exprim în jargon monden, și sper, ca în timp, acest festival să devină un eveniment care să atragă tot mai multe trupe.

În cele șapte seri de teatru, actori din toate colțurile țării au fost „luați la palme” pînă la fierbințeală de spectatorii ieșeni care au încăcut cu greu pe scaunele prea puține din sală. Din păcate, nu am apucat să văd toate spectacolele, nici măcar pe ale mele, pe care eram cumva obligat să le joc, dar judecînd după caietul program, pentru o primă ediție, festivalul s-a prezentat onorabil. Specia de circotaș, mai nou recunoscută ca soi național, va spune poate că au lipsit numele mari.

Tuturor celor care iubesc teatrul pentru o seară de promenadă doar pentru a poza la mari recomandări și clasificări neînțelese, dar induse, salutări și sincere urări!

Important este faptul că publicul (surprinzător de tînăr) s-a simțit bine.

Ce fel de ursitoare au fost la nașterea acestui copil vom vedea la anul, cînd sper să îl văd mai mare, mai mîngîiat de edili, mai iubit de mai marii cu posibilități de a susține ceva, care are premisele de a scrie o istorie frumoasă, nebănuind de importanță pentru orașul celor șapte coline.

Mă bucur sincer că IASI face EURO-ART.

MARIUS DAMIAN

„Vreau un festival internațional de teatru la Iași“

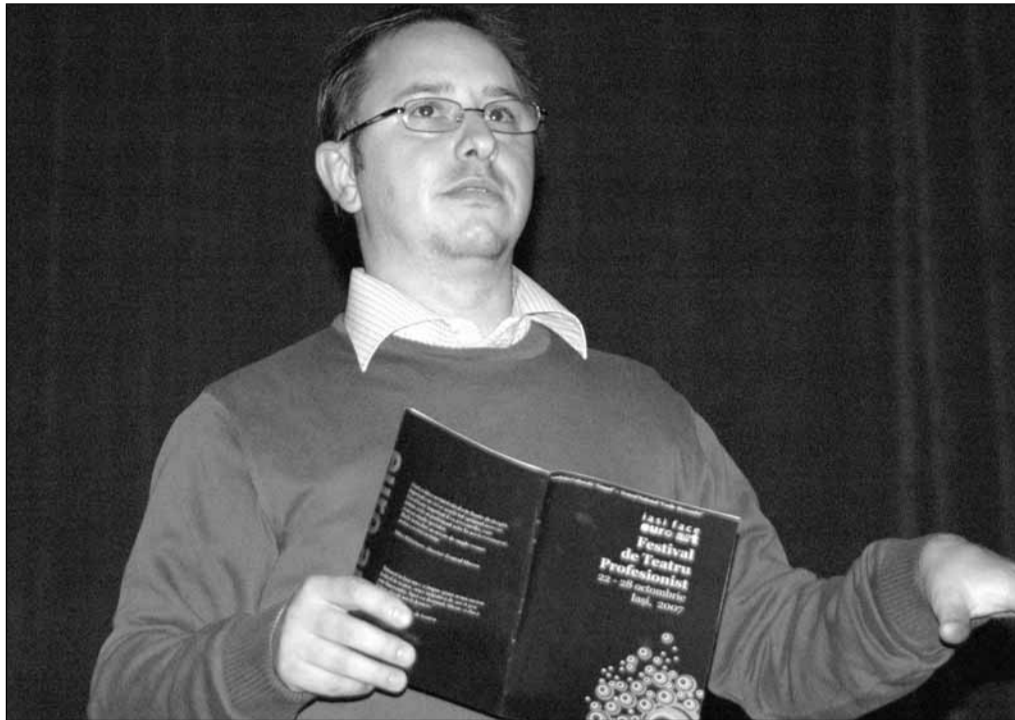
Interviu cu actorul Adi Afteni, directorul festivalului Iași Face Euro-Art

Domnule Adi Afteni, sînteți mim, regizor, asistent universitar și inițiatorul și directorul festivalului de teatru IASI FACE EURO-ART. Cum s-a născut ideea acestui festival și de ce v-ați gândit să se desfășoare la Iași?

A.A.: Vi se pare normal ca, într-un oraș ca Iașul – considerat capitala culturală a Moldovei, unul din cele mai importante centre studentești din țară – să nu existe un asemenea eveniment? Pe mine această situație m-a nemulțumit și mi-am spus că trebuie făcut ceva. În Iași au mai fost organizate festivaluri dar, din păcate, toate au avut o viață scurtă. Și nu cred că din cauza publicului. Sper ca IASI FACE EURO-ART să devină un brand al Iașului, să mobilizeze energiile teatrale ale locului și să atragă trupe foarte bune din țară.

Cît au durat pregătirile festivalului și cine v-a sprijinit în tot acest efort de organizare?

A.A.: Pregătirile pentru festival au durat nouă luni. Glumind puțin, pot spune că din octombrie am doi copii. Fiul meu – Andrei – și acest festival IASI FACE EURO-ART. Amîndoi s-au născut în octombrie, în aceeași săptămîină și tot după nouă luni. A fost o perioadă grea, cu atît mai mult cu cît, pînă aproape de începerea festivalului, asigurarea finanțării a fost incertă. Din acest motiv nici nu am putut forma o echipă stabilă pentru pregătirea festivalului. E normal ca atunci cînd muncești să fii plătit pentru asta. Eu nu am avut posibilitatea să promit nimic, dar s-au găsit oameni care să-mi fie alături fără a aduce în discuție latura financiară. Mă refer aici la Doru Zaharia, Marilena Chiriac, Maria Câmpean și Gabriel Cucuteanu (Fundatia Culturală „Timpul“). Ei mi-au fost aproape, m-au încurajat și m-au ajutat, atît cît a permis timpul fiecărui. Dacă ei nu mi-ar fi fost alături, probabil că acest festival nu ar fi existat. Persoana care mi-a fost cel mai aproape se numește Mihaela Afteni și este (spre norocul meu)

Actorul Adi Afteni,
Directorul Festivalului de Teatru Profesionist Iași Face Euro-Art

soția mea. Sfaturi, strategii, mii de lucruri pe care nu reuseam, datorită timpului, să le fac, dar pe care le găseam făcute. Acestora trebuie să le mulțumesc!

Cît de greu a fost, totuși?

A.A.: Nu pot spune că a fost extrem de dificil, probabil pentru că nu am avut timp să-mi dau seama de asta. Au existat momente tensionate, dar acestea m-au făcut să merg mai departe și să duc la bun sfîrșit acest proiect, cu atît mai mult cu cît, în momentul în care totul a început serios să se deruleze, personalități ale Iașului, indiferent de culoarea politică, au decis să sprijine realizarea festivalului. Prima persoană cu care am discutat și

care a susținut acest proiect a fost domnul Relu Fenechiu. Imediat după aceea, i-am prezentat proiectul domnului Gheorghe Nichita, care mi-a promis că și Primăria va ajuta la buna desfășurare a acestuia. Amîndoi s-au ținut de cuvînt și le mulțumesc. Pe lângă sprijinul obținut deja, am avut alături sponsori importanți care au făcut ca această prima ediție să fie – orice s-ar spune – un succes. Plin de speranțe am plecat la drum, am ajuns la final și sînt bucuros că publicul a fost receptiv și că e dornic de mai mult.

Eu sînt mulțumit, în primul rînd, pentru că publicul pe care am mizat, cel tînăr, a fost prezent în sălile de spectacol. M-am mirat însă să văd atît de mulți spectatori care nu sînt consumatori de teatru în mod curent. Este un cîștig pentru tot ce înseamnă cultură. E un semn

că așa ceva trebuia făcut și că trebuie continuat. Sînt mulțumit în bună măsură de ce s-a întîmplat în acest festival, dar pentru ediția din 2008 vreau mai mult. Vreau festival internațional la Iași. Vreau mai mult public. O mai bună organizare și echipă de lucru.

Au fost și greșeli la prima ediție și le cer iertare tuturor celor care au fost afectați în orice fel de greșelile mele. Nu caut acum scuze, pot spune însă că am învățat multe din aceste greșeli.

Ce urmează?

A.A.: Multe în cariera mea, sper să le pot duce la bun sfîrșit... Și ediția a II-a, FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU – IASI FACE EURO ART în mai 2008. Un festival care va avea multe surprize plăcute pentru public, dar și pentru participanți.

Teatrul „Nottara“ participă la numeroase festivaluri de prestigiu din țară și din străinătate și ne bucurăm, de fiecare dată, cînd găsim gazde primitoare și locuri în care ne-ar plăcea să ne întoarcem. Spectacolele noastre sînt pentru toate categoriile de public și pe unde ne-am dus am fost primiți cu căldură. Așa se face că, la sfîrșit de octombrie, am ajuns la Iași cu Uzina de plăceri S.A., producție ce se joacă, de vreo cinci ani, cu mare succes. Organizatorii ne-au primit cu încredere, totul fiind făcut ca la carte. Mica noastră trupă s-a simțit minunat. Se pare că am mai descoperit un loc în care vom reveni, cu multă plăcere, de cîte ori vom fi invitați...

MARINELA ȚEPUȘ

Secretar literar

Teatrul „Nottara“, București

Cine n-are un nebun, să-l cumpere!

O să-ncep netipic: sînt bucureștean, stabilit de două decenii în Iași. Deci, nu am băgat botu' la abureli de tipul „Iașiul, capitala europeană a culturii“ (text care stresează deja orașul de circa 15 ani). Am văzut cu toții că acea Capitală e încă, la Sibiu.

Iașiul a avut un festival Don Juan – l-a pierdut foarte repede; a avut un festival al tinerilor regizori (a fost deja uitat, după o ediție); un festival de dans contemporan – a dispărut și asta, odată cu organizatorul. Singurul așa zis festival care rămîne, statornic, durabil, neclintit, pe cele șapte coline, trăind în trena... cuvioasei Parascheva, e unul de folclor & lăutărie (Cătălina sau Trandafir de la Moldova). Asta-i, vai!, mîndria „capitalei europene“ ce era să se nască în Iași...

De aceea, eu zic că e bine că Adi Afteni a organizat un festival de teatru aici, singur; cîți nebuni sînt în stare de așa ceva – cînd instituții cu subvenții & pretenții, abia reușesc să adune niște liceeni, ca să se audă de un fel de festival de teatru școlar, ori de o competiție

care, oh, vine tare din urmă!? (deși n-ajunge nicăieri).

Sigur că Afteni, nediplomat, n-a invitat critici; sigur că doamna Cristina Modreanu (o femeie altfel, frumoasă!) consideră că o manifestare la care ea nu e invitată, nu există. Sigur că la prima ediție, manifestarea nu a avut un fir roșu. Evident că și titlul festivalului putea părea redundant.

Important e că întîlnirea propusă de Adi s-a născut, și că ediția viitoare va fi perfectă (pun pariu cu oricine, fiindcă, între timp l-am cunoscut bine pe organizatorul incalificabil și inimaginabil al donquijotescului proiect).

Ergo: pe curînd, festivalieri dvs.!... Imperfect, la imperfect trage, nu?!...

BOGDAN ULMU

*21 nov. 2007, la Iași
(capitala culturală a... Iașiului)*

„Important este că ne-am simțit bine, că am avut parte de o primire nemaipomenită, de o cazare extraordinară, de transport în condiții civilizate și știm ce înseamnă asta...

Din fericire, organizatorii festivalului s-au străduit să aducă spectacolele bune din țară, fără să facă o diferență între teatru de stat sau independent, iar mîria sa publicul, am văzut cu toții, a apreciat acest lucru. Acesta este meritul dumneavoastră! Un asemenea demers, cum să vă spun... o asemenea aventură presupune să ai mult curaj, nebunie – care oricum face parte din profesia noastră – trebuie să ai mulți prieteni ca să poți concepe, organiza și obține fondurile necesare pentru un asemenea festival. Trebuie felicitat în primul rînd Adi Afteni pentru că a reușit să facă acest lucru la Iași; era nevoie de așa ceva aici și vreau să vă spun că sînt fericit, mulțumit, încîntat în primul rînd pentru că am fost în capitala culturii moldave, pentru că ne-am simțit minunat și pentru că am găsit aici un public extraordinar.

Vă mulțumesc foarte mult pentru invitația din acest an, mult spor – pentru că sînt con-

vins că acest festival se va repeta și la anul. Vă îmbrățișez cu drag și la mai mare. Bravo!“

VIRGIL OGĂȘANU

